

BAR MITSVÀ I BAT MITSVÀ

El bar mitsvà («fill del manament») és una festa religiosa, un ritus iniciàtic a través del qual un noi que compleix l'edat de tretze anys i un dia esdevé adult segons la Llei jueva. En les noies es diu bat mitsvà («filla del manament») i arriba un any abans, als dotze anys i un dia, però la cerimònia per a les noies és recent: s'inicià l'any 1922 als Estats Units.

La cerimònia té un clar sentit de continuïtat social i de fidelitat al Poble d'Israel. Simbolitza que el nen ha arribat a l'edat adulta, però que, alhora, continua essent *bar*, és a dir, un «fill», inscrit en una herència de segles que implica una *mitsvà*, un «mandat», una obligació de saber més que els pares, de continuar i perfeccionar la seva obra. La filiació dóna el lloc propi en una línia que té continuïtat entre les generacions. Com va escriure la filòsofa Hannah Arendt: «entre els jueus, el poble no neix dels fets gloriosos dels herois, sinó de la successió de les generacions».

El bar mitsvà s'anomena així perquè d'ençà de la cerimònia cal observar els mandaments de la Llei de Déu. A partir d'ara seran responsables dels seus actes per ells mateixos i, en conseqüència, poden, per exemple, tenir propietats o casar-se. Com que el noi és adult també compta per al «minyan» (el quòrum de deu homes imprescindibles per tal que siguin vàlides algunes pregàries). La festa és d'origen tardà (sembla que aparegué al segle XV de l'era cristiana) i continua evolucionant avui. Al principi no es feia a la sinagoga, però avui hi està plenament integrada.

Els jueus dels Estats Units tenen el costum d'associar al bar mitsvà dels nois i noies el nom d'algun jove mort als camps nazis i que no va tenir ocasió de fer aquesta cerimònia. Jueus d'arreu del món amb molts diners van a Israel per celebrar la festa al mur de les lamentacions (el que resta de l'antic Temple de Jerusalem) o a la sinagoga de Massada (que en 74 després de Crist fou el darrer lloc de resistència jueva, contra els romans). Però el més habitual és celebrar la festa a la pròpia comunitat, amb una petita recepció, en què el jove rep regals de la família, aproximadament com en la primera comunió o la confirmació cristiana. Els jueus reformats celebren la festa als divuit anys i els no creients simplement fan una festa civil. Actualment, només algunes comunitats molt ultraortodoxes neguen el bat mitsvà a les noies.

El noi o la noia han d'anar a la sinagoga en companyia del seu pare; serà el primer dia que portin «tefilín», dues caixetes perfectament quadrades de cuir que contenen passatges bíblics i que es posen al front i al braç esquerre (o al dret pel esquerrans). D'ara endavant, com a jueu pietós s'haurà de posar les «tefilín» per a la pregària al matí cada dia excepte el dissabte. Només alguns grups molt minoritaris les porten tothora. Les noies, però, no és obligatori que en portin.

En la cerimònia el noi és convidat a fer un petit discurs de professió de fe, que ha preparat amb el seu mestre i que no ha de resultar gaire llarg i on el noi o la noia expressen el seu amor per la Llei d'Israel i per la seva família. Cal no embarbussar-se en el discurs, pronunciat sota l'atenta mirada de tota la comunitat, i sovint els nois i noies estan molt nerviosos, raó per la qual la preparació de l'acte pot durar força temps. Al final de la cerimònia, el noi o la noia són convidats a llegir la Torà, és a dir, la Llei escrita (un fragment dels cinc primers llibres de la Bíblia), amb la professió de fe: *Shema Israel Adonai Eloheinu, Adonai Ehad*. Finalment el pare pronuncia la fórmula: *baruk txepetaraní*, que marca el nou estatus del noi o la noia i a partir d'aleshores ja s'és adult.